

2018

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

DIPLOMSKA NALOGA

TJAŽ TOŠKAN

TJAŽ TOŠKAN

KOPER, 2018

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

ANALIZA OBNAŠANJA PORABNIKOV PRI
NAKUPU IZBRANEGA PROIZVODA –
ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Tjaž Toškan

Koper, 2018

Mentor: prof. dr. Štefan Bojnec

POVZETEK

Največji razcvet na trgu zavarovalništva v Sloveniji beležimo po osamosvojitvi med letoma 1991 in 2007, ko se je letna zavarovalna premija na prebivalca povečala iz 100 na kar 1000 evrov. Po osamosvojitvi države so nadpovprečno začele naraščati predvsem premije življenjskih zavarovanj. Velik vpliv na povečanje premij življenjskih zavarovanj je imelo izboljšanje socialnih in gospodarskih razmer v državi, ter zavedanje prebivalstva kaj je glavni pomen socialne varnosti. S pomočjo anketnega vprašalnika smo opravili analizo obnašanja porabnikov pri nakupu življenjskega zavarovanja pri zavarovalnici Grawe, d. d, ter z analizo podatkov o življenjskih zavarovanjih potrdil zadane hipoteze; da življenjsko zavarovanje zagotovi socialno in finančno varnost, da se za življenjsko zavarovanje pogosteje odločajo mlade družine ter, da se je v zadnjih desetih letih njihova prodaja povečala.

Ključne besede: zavarovalnica, zavarovalništvo, zavarovalni zastopnik, življenjsko zavarovanje, zavarovalna polica, renta.

SUMMARY

The largest growth in the insurance market in Slovenia was recorded after independence from years 1991 to 2007, when the annual insurance premium per capita increased from 100 to as much as 1000 euros. After the country got independent, the premiums for life insurance began to rise above average. The improvement of the social and economic conditions in the country and the awareness of the population about the main importance of social security had a major influence on their growth. We made an analysis of the consumer's behaviour in the purchase of life insurance with insurance company Grawe, using a survey questionnaire. By analyzing the data on life insurance, we confirmed the hypothesis set; that life insurance provides social and financial security, that young families are more likely to get life insurance and that their sales have increased over the last ten years.

Key words: insurance company, insurance, insurance agent, life insurance, insurance policy, rent.

UDK: 366.12(043.2)

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju, prof. dr. Štefanu Bojnecu, za njegovo prijazno pomoč in vodenje pri izdelavi diplomske naloge.

Prav tako si mojo hvaležnost zaslužita moja mama Karmen Toškan in moja partnerka Nina Šinkovec; hvala za njuno podporo pri pisanju diplomske naloge.

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Zavarovalništvo	3
2.1	Zavarovalništvo kot vrednota in dobrina	3
2.2	Vrste in delitev zavarovanj	4
2.3	Zavarovanja po sorodnosti/istovrstnosti rizika	5
2.4	Vrste osebnih zavarovanj	5
2.5	Delitev osebnih zavarovanj	5
2.5.1	Nezgodna zavarovanja	6
2.5.2	Zdravstveno zavarovanje	7
3	Življenjsko zavarovanje	9
3.1	Razvoj življenjskega zavarovanja v Sloveniji	9
3.2	Pojem in definicija življenjskega zavarovanja	10
3.3	Podatki v ponudbi življenjskega zavarovanja	11
3.3.1	Osebe na ponudbi	11
3.3.2	Začetek in potek zavarovanja	11
3.3.3	Premije	12
3.3.4	Zavarovalne vsote	12
3.3.5	Zavarovalni zastopnik	12
3.3.6	Drobni tisk/deklaracija	13
3.3.7	Podpis zavarovalca	13
3.3.8	Zdravstveno stanje zavarovane osebe	13
3.4	Vrste življenjskih zavarovanj	13
3.5	Za primer smrti	15
3.6	Za primer doživetja	16
3.7	Mešano življenjsko zavarovanje	16
3.7.1	Za primer kritičnih bolezni	18
3.7.2	Zavarovanja na točno določen rok (term-fix)	18
3.8	Naložbeno življenjsko zavarovanje	19
3.9	Rentna zavarovanja	20
3.10	Razmere na trgu življenjskih zavarovanj in višine premij na Slovenskem v zadnjih desetih letih	21
3.11	Ponudba življenjskih zavarovanj na Slovenskem trgu	22
4	Raziskava o analizi obnašanja porabnikov pri nakupu izbranega proizvoda: življenjskega zavarovanja na primeru zavarovalnice Grawe, d. d.	24
4.1	Oprelitev vzorca in predstavitev anketnega vprašalnika	24

4.2 Rezultati analize.....	25
5 Sklep.....	30
Literatura.....	31
Viri.....	33
Priloga	35

SLIKE

Slika 1: Oblike življenjskih zavarovanj	14
Slika 4: Oblike zaposlitve.....	24
Slika 5: Časovna obdobja, ki prikazujejo, koliko let zavarovalci že varčujejo	25
Slika 6: Časovno obdobje trajanja zavarovalne police	26
Slika 7: Mesečna renta za življenjsko zavarovanje	26
Slika 8: Dejavniki, ki so vplivali na odločitev sklenitve življenjskega zavarovanja.....	27
Slika 9: Oblike življenjskih zavarovanj	27
Slika 10: Dejavniki, ki vplivajo na nakup življenjskega zavarovanja.....	28
Slika 11: Ali se zavarovalci odločajo za eno ali več polic življenjskega zavarovanja.....	28
Slika 12: Priporočitev življenjskega zavarovanja znancem, prijateljem ali družinskim članom	29
Slika 13: Katero obliko izplačila bodo izbrali ob preteku police življenjskega zavarovanja	29

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Delitev osebnih zavarovanj.....	6
Preglednica 2: Sistemi zdravstvenega varstva	7
Preglednica 3: Sistem zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji	8
Preglednica 4: Vplačane zavarovalne premije od 2008 do 2016.....	21
Preglednica 5: Vplačane premije življenjskih zavarovanj v zavarovalnici Grawe, d. d.....	22
Preglednica 6: Obračunane kosmate (bruto) zavarovalne premije in tržni delež zavarovalnic v letu 2016 (v mio EUR)	23

1 UVOD

Pojem zavarovalništva je širok in ga predvsem razumemo kot zavarovanje in prevzemanje odgovornosti za nastalo škodo. Predpostavke za nastanek in razvoj zavarovalništva so obstoj socialne in gospodarske varnosti, pravna država, ki skrbi z zakoni, da so obveznosti izpolnjene in da je dosežena dovolj visoka blaginja ljudi, s katerimi lahko krijejo osnovne življenjske potrebe. Zavarovalništvo v Sloveniji se je pričelo razvijati skladno z izboljšanjem socialnih in gospodarskih razmer (Škufca 2008, 17–20).

Vplačane zavarovalne premije v Sloveniji so naraščale vse od osamosvojitve države, predvsem nadpovprečno so naraščale premije življenjskih zavarovanj, in sicer nominalno letno za 38,3 %, realno pa za 5,8 % (Škufca 2008, 293).

Štiblar (2008, 95–97) navaja, da ima zavarovalništvo na slovenskih tleh bogato tradicijo, in sicer že od srednjega veka. V 12. stoletju so bila izdana prva pomorska posojila in so bila zapisana v notarski knjigi v Piranu. V 14. in 15. stoletju sta zavarovalništvo zaznamovali Bratovščina sv. Nikolaja v Trstu ter slovenska bratovščina sv. Hieronima. Zavarovalne družbe so se najprej uveljavile v pomorstvu in trgovini, prva že v Trstu leta 1766. V Sloveniji, natančneje v Ljubljani, pa je bila leta 1776 sprejeta prva pobuda za ustanovitev zavarovalnice oziroma poljedelskega društva za požarna zavarovanja. Na slovenskem ozemlju je v 19. stoletju delovalo 25 zavarovalnic, leta 1900 pa je bila v Ljubljani ustanovljena prva Vzajemna zavarovalnica. Med prvo in drugo svetovno vojno sta v Sloveniji delovali le dve zavarovalnici – Vzajemna in Slavija. Po drugi svetovni vojni je bil v Sloveniji leta 1946 oblikoval Državni zavarovalni zavod.

Prve zavarovalnice v Sloveniji, ki jih poznamo še danes, so bile zavarovalnica Triglav, Zavarovalnica Maribor, Sava in Tilia. Po osamosvojitvi Slovenije je zavarovalništvo doseglo razcvet, in sicer med letoma 1991 in 2007 se je letna zavarovalna premija na prebivalca povečala s 100 na skoraj 1000 evrov (Štiblar in Šramel 2008, 98).

Sklepamo lahko, da je povpraševanje po življenjskih zavarovanjih naraslo zaradi zavedanja prebivalstva o pomenu socialne varnosti in predvsem zaradi izboljšanja blaginje. Glavaš in Rihter (2010, 23) delita življenjska zavarovanja v praksi na osnovna in dodatna zavarovanja, kjer se osnovno življenjsko zavarovanje sklene samostojno, dodatno pa le kot priključeno drugemu življenjskemu zavarovanju. Ista avtorja pravita, da je najpogostejše dodatno zavarovanje nezgodno zavarovanje, dodatno zavarovanje za primer nastanka kritične bolezni, dodatno zavarovanje otrok in podobno. Življenjska zavarovanja delimo na kolektivna in individualna, obstaja pa tudi možnost zavarovanja dveh oseb hkrati z eno pogodbo.

Življenjska zavarovanja so zelo širok pojem in pri izbiri ustreznega zavarovanja moramo upoštevati več okoliščin, želja in potreb zavarovanca. Tako se lahko odločamo med življenjskim zavarovanjem za smrt, kjer dobimo povrnjeno škodo v primeru smrti, in

vseživljenjskim zavarovanjem, ki je najprimernejša oblika za primer smrti, saj se zavarovalna vsota vedno izplača ob zavarovančevi smrti in je namenjena za pogrebne stroške ali pa za neobdavčeno dedovanje. Poznamo tudi življenjsko zavarovanje za primer smrti s padajočo zavarovalno premijo, kjer si kreditojemalec zagotovi zavarovanje v primeru smrti ali štipendijo do konca otrokovega študija. Obliki zavarovanja, ki imata tudi varčevalno funkcijo, sta zavarovanje za primer smrti in doživetja ter naložbeno življenjsko zavarovanje, kjer zavarovanec prevzema tudi naložbeno tveganje. Najbolj razširjeno je klasično mešano življenjsko zavarovanje, kjer je zagotovljeno zavarovalno jamstvo in preskrbljenost naslednikov. Dejavniki, ki ključno vplivajo na odločitve pri izbiri življenjskih zavarovanj posameznikov, so lahko zelo različni. Zakaj se odločamo za življenjska zavarovanja in kaj je poglobitni dejavnik pri izbiranju teh, bomo skušali ugotoviti v raziskovalnem delu diplomske naloge.

2 ZAVAROVALNIŠTVO

Kot navajajo Ivanjko idr. (1999), segajo začetki zavarovanja že v obdobje 2000 let pred našim štetjem v čas kralja Hamurabija v Babilonu. Pred odhodom karavane v puščavo so se trgovci v tistem času dogovorili, da bodo morebitno nastalo škodo (rop, izgubo ali uničenje zaradi viharjev ipd.), ki bi jo utrpel kateri od trgovcev, nadomestili solidarno. V tej primarni obliki težko najdemo podobnosti s sodobnim zavarovalništvom, vendar so zametki vzajemnosti kot enega od temeljev zavarovanja vseeno vidni. Kvalitativni preskok je zavarovanje nato naredilo šele v srednjem veku, ko sta odkritje novih celin in posledični razcvet trgovine skupaj z ravno organiziranostjo gospodarstva (cehi, glide ipd.) omogočila pravi razmah dejavnosti. Začetki zavarovanj so tako ozko vezani na transport (znotraj njega na pomorstvo) kot panogo, ki je v tistem času predstavljala gibalno razvoja družbe (Kačar 2010).

Zavarovalništvo ima na slovenskih tleh dolgo in relativno bogato tradicijo. Prve osnove zavarovalništva so se na slovenskih tleh uveljavile že v srednjem veku. Tako so bila v 12. stoletju izdana prva pomorska posojila, ki so bila zapisana v notarski knjigi v Piranu. Načelo vzajemne sopomoči se je uveljavilo med člani cehov. V 14. in 15. stoletju sta bili ustanovljeni Bratovščina sv. Nikolaja v Trstu ter slovenska bratovščina sv. Hieronima (Štiblar 2003; Škufca 2003).

2.1 Zavarovalništvo kot vrednota in dobrina

Skozi celotno življenje človeka spremljajo dogodki, pojavi, nepredvidljive situacije, ki imajo lahko tudi usodne posledice. Ti dogodki ne ogrožajo samo posameznika, ampak tudi njegovo družino, svojce in njihovo premoženje. S tem namenom so se ljudje pred nevarnimi silami, ki so lahko znane ali neznanе, skušali zaščititi, se jim izogniti, torej se pred njimi zavarovati. Poznamo preventivne in represivne ukrepe. Prvi so namenjeni preprečevanju nastanka škode, represivni ukrepi pa so potrebni, da se nastalo škodo čim bolj omeji. Oba dejavnostna ukrepa, tako preventiven kot represiven, predstavljata konkretno obliko varovanja, medtem ko je zavarovanje veliko širši pojem, samo varovanje pa tehnični pojem. Flis (1993, 3) navaja, da je zavarovanje nekaj več, ni samo oblika varovanja.

Ne glede na preteklost zavarovanje v sodobni družbi omogoča ljudem in ogroženim skupinam zmanjšanje nevarnosti nepredvidljivih dogodkov, tako zaradi vpliva delovanja ljudi kot narave. Zavarovalništvo je bilo v preteklosti predvsem usmerjeno v zaščito premoženja in le delno v zaščito življenja. V današnjem, sodobnem času pa se zavarovanje vse bolj usmerja na človeka, na njegovo socialno varnost in s tem na vrednost človeka kot posameznika. Posamezniki si tudi s pomočjo družinskih članov ne morejo zagotoviti primerne oskrbe v primeru bolezni, starosti, nesreče in podobno, zato je zavarovalništvo vse bolj usmerjeno v kakovost življenja ljudi v nekem življenjskem obdobju. V osnovi se izgublja pomen zagotavljanja eksistence življenja in se ta spreminja v zagotavljanje kakovosti življenja. Za to

potrebujejo v zavarovalnicah bistveno več znanja, usposobljenosti, zagotavljanja rezerv in predvsem humanosti. V današnjem času se konstantno srečujemo z izzivi, ki jih nekoč nismo poznali, kot so npr. preobremenjenost narave zaradi človeškega izkoriščanja in klimatske spremembe, številčnost ljudi ter spremembe v načinu življenja, ki ljudem omogočajo čedalje daljšo dobo življenja, vendar se obdobje sposobnosti ljudi, da skrbijo sami zase, ne podaljšuje.

Velik izziv zavarovalništva je preskok človeške civilizacije iz znanega ohranjanja pretežno materialnega načina življenja v neznane bodoče oblike, pri katerih bodo namesto materialnih vrednosti v ospredju nematerialne vrednote v smislu zagotavljanja kakovosti življenja kot najvišje vrednote same po sebi. Zavarovalništvo vedno pozorno prisluškuje tihemu odmevu bodočnosti. Kakovostne zavarovalniške storitve so ključnega pomena. Uspešne zavarovalnice so tiste zavarovalnice, ki jim zavarovanci zaupajo. Kakovost pa se kaže v upoštevanju vrednot. Vrednote, kot so zanesljivost, pravočasnost, uglednost in zmožnost vživeti se v vlogo zavarovalca, so ključne za kakovostno zavarovalništvo in edina prava pot do uspeha. Stalno izboljševanje kakovosti zavarovalnih storitev ustvarja zadovoljstvo pri zavarovalcih in zavarovancih. Za doseganje kakovosti pa imajo zavarovalnice dodatne stroške, ki pa jih vodstvo zavarovalnice z namenom povišanja produktivnosti želi čim bolj minimizirati (Nekrep 2014, 110).

2.2 Vrste in delitev zavarovanj

Najprej je treba izpostaviti, da se zavarovanja delijo na več načinov. Prvi način je osnovni (zakonski), ki ga je Slovenija sprejela že leta 2000 po evropskih standardih razvrščanja zavarovanj. Zakon o zavarovalništvu (7. člen, ZZavar-1, Ur. l. RS, št. 22/2015) razdeli zavarovanja na naslednje vrste, podskupine in skupine:

- *Zavarovalni skupini* sta: premoženjska zavarovanja in življenjska zavarovanja.
- *Zavarovalne podskupine* so: nezgodna in zdravstvena zavarovanja, zavarovanje vozil, pomorska in transportna zavarovanja, zavarovanja zrakoplov in drugih letalnih naprav, požarna in druga škodna zavarovanja, zavarovanje odgovornosti, kreditna in kavcijska zavarovanja ter škodna in nezgodna zavarovanja.
- Vseh zavarovalnih vrst je štiriindvajset, natančno in zakonsko so opredeljene v 7. členu Zakona o zavarovalništvu.

Drugi načini delitve zavarovanj so: zavarovanja po načinu odločanja, zavarovanja po predmetu zavarovanja, zavarovanja po načinu določanja kritja, zavarovanja po sorodnosti/istovrstnosti tveganja, zavarovanja po obligacijskem zakoniku.

2.3 Zavarovanja po sorodnosti/istovrstnosti rizika

Zavarovanja po sorodnosti/istovrstnosti se v osnovi delijo na panoge in na skupine. Imamo štiri glavne panoge; to so: premoženjska zavarovanja, zavarovanja motornih vozil, transportna in kreditna zavarovanja ter osebna zavarovanja.

Vsaka panoga ima svoje skupine zavarovanj. V premoženjska zavarovanja spadajo: zavarovanje stvari, zavarovanje živali, zavarovanje posevkov in industrijska zavarovanja.

V zavarovanja motornih vozil spadajo: kasko zavarovanja in zavarovanja avtomobilske odgovornosti.

Tretja panoga so transportna in kreditna zavarovanja, kamor spadajo skupine kargo zavarovanj, kasko zavarovanja in kreditna zavarovanja.

V zadnji panogi so osebna zavarovanja, kamor spadajo nezgodna zavarovanja in življenjska zavarovanja.

2.4 Vrste osebnih zavarovanj

Zavarovanja se po Zakonu o zavarovalništvu razdelijo na premoženjska in življenjska, v Obligacijskem zakoniku pa so razdeljena na premoženjska in osebna. Nezgodna zavarovanja so po Zakonu o zavarovalništvu opredeljena kot premoženjska zavarovanja, medtem ko so v Obligacijskem zakoniku opredeljena kot osebna zavarovanja.

2.5 Delitev osebnih zavarovanj

V vsakdanjem življenju smo izpostavljeni nevarnostim in tveganjem: tveganju smrti, tveganju dolgotrajne nezmožnosti za delo, tveganju invalidnosti zaradi nezgode ali bolezni in tveganjem stroškov zdravljenja, bolezenskim tveganjem, tveganju dolgega življenja. Za pokritje vseh teh tveganj potrebujemo finančni načrt. Tega si lahko zagotovimo tako, da sebi in svojim bližnjim zagotovimo osnovno socialno in finančno varnost z obveznimi in prostovoljnimi zavarovanji.

Kot je razvidno iz preglednice 1, spadajo pod osebna zavarovanja življenjska, nezgodna, zdravstvena in pokojninska zavarovanja.

Preglednica 1: Delitev osebnih zavarovanj

Osebna zavarovanja			
Življenjska	Nezgodna	Zdravstvena	Pokojninska
Prostovoljna	Prostovoljna	Prostovoljna	Prostovoljna
	Obvezna	Obvezna	Obvezna

Vir: Panza-Frece idr. 2016.

Vsa osebna zavarovanja so vsotna zavarovanja, razen dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj, ki pokrivajo stroške zdravljenja. Če pride do zavarovalnega primera, zavarovalnica izplača zavarovalnino po vseh veljavnih pogodbah, temu pravimo kumuliranje zavarovalnih vsot.

Zavarovalnina

Ko se pripeti zavarovalni primer, je zavarovanec ali upravičenec upravičen do povračila dela zavarovalne vsote ali njene celote. Znesku, ki ga zavarovalnica izplača, pravimo zavarovalnina.

Kumuliranje zavarovalnih vsot

Posameznik ima lahko več polic iste vrste prostovoljnega osebnega zavarovanja, na primer nezgodnega ali življenjskega. Tako lahko ob nastanku zavarovalnega primera uveljavlja zavarovalnino po vseh veljavnih zavarovalnih pogodbah in po vsaki prejme zavarovalnino.

2.5.1 Nezgodna zavarovanja

Glavni namen in pomen nezgodnega zavarovanja je, da sebi in svoji družini zagotovimo finančno in socialno varnost v primeru nezgode, ki se nam pripeti na delu, v prostem času, pri športu, hobiju, gospodinjstvu, lahko tudi na počitnicah. Več kot 80 % nezgod se zgodi izven delovnega razmerja. Večina ljudi ima sklenjeno nezgodno zavarovanje v okviru službe, vendar se večina nezgod zgodi izven nje. Nezgodno zavarovanje v večini primerov prodaje primerjamo z avtomobilskim kaskom. S tem, ko imamo sklenjeno nezgodno zavarovanje, si lahko s prejetimi finančnimi sredstvi zavarovanec zagotovi začetno finančno varnost in posledično tudi socialno. Pokrije lahko stroške zdravljenja, v primeru invalidnosti ima zagotovljena sredstva za nakup invalidskega vozička in prenovo stanovanja. Če pride do nezgodne smrti, pa je zagotovljena finančna varnost najbližjih, bodisi otrok, staršev, zakonca.

Posledice nezgode so lahko kratkotrajne, dolgotrajne ali pa celo nezgodna smrt.

Po definiciji je nezgoda vsak nenaden, od zavarovančeve volje neodvisen dogodek, ki deluje od zunaj in naglo ter na telesu povzroči poškodbe, ki imajo take posledice, da je treba

zavarovanca zdravniško oskrbeti. Posledice nezgode so lahko začasna nezmožnost za delo, trajna invalidnost ali celo nezgodna smrt (Panza-Frece idr. 2016, 95).

Podajamo pregled dogodkov, ki spadajo pod nezgodo (Panza-Frece idr. 2016, 95):

- padec, zdrs, spodrseljaj,
- povozitev, trčenje,
- opekline, ugriz, vbod,
- udarec ob predmet ali s predmetom,
- zastrupitev s hrano ali kemičnimi sredstvi,
- ranitev s predmeti, z orožjem ali eksplozivnimi snovmi.

Kaj ne spada pod nezgodo? Panza-Frece idr. (2016, 95) navajajo naslednje dogodke:

- bolezni (nalezljive, degenerativne),
- infekcijska obolenja,
- trebušne in druge kile,
- nezgode, ki so posledica psihičnih vplivov kakršne koli spremembe zavesti,
- nezgode, ki so posledica delovanja alkohola, narkotikov, zdravil ...

Nezgodna zavarovanja se tudi delijo na obvezna in prostovoljna. Pod zavarovane nevarnosti spadajo smrt zavarovanca zaradi nezgode, invalidnost kot posledica nezgode, dnevno nadomestilo, nadomestilo za bolnišnični dan, smrt zaradi prometne nesreče in dnevno nadomestilo za zdravljenje.

2.5.2 Zdravstveno zavarovanje

Sisteme zdravstvenega varstva delimo glede na to, kolikšna je prisotnost države in zdravstvenih zavodov pri upravljanju zdravstvenega varstva v državi. Kot je razvidno iz preglednice 2, se sistemi zdravstvenega varstva delijo v tri velike skupine – v Bismarckov, Beveridgev in tržni sistem.

Preglednica 2: Sistemi zdravstvenega varstva

Sistemi zdravstvenega varstva		
Bismarckov sistem (partnerski model)	Beveridgev sistem (državno vodeni model)	Tržni sistem
Sistem obveznega zdravstvenega varstva	Sistem nacionalnega zdravstvenega varstva	Privatni sistem

Vir: Vončina 2016.

V Sloveniji se uporablja Bismarckov sistem, sistem obveznega zdravstvenega varstva. To pomeni, da je vsak državljan, ki prejema kakršne koli dohodka, dolžan plačevati prispevke in biti vključen v zdravstveno zavarovanje. Prispevke morata plačati delodajalec in delojemalec.

Tak sistem uporabljajo tudi v Nemčiji, Avstriji, Belgiji, Franciji, Luksemburgu in na Nizozemskem.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je javni zavod in je izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja. Ker gre za javni zavod, se financira iz prispevkov delodajalcev, zaposlenih in drugih zavezancev. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar, Ur. L. RS, št. 22/2015) pri tem nima nobene pristojnosti.

Preglednica 3: Sistem zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji

Sistem zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji				
Obvezno = javno (izvajalec: ZZZS)		Prostovoljno = zasebno (izvajalci: zavarovalnice)		
Zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela	Zavarovanje za primer poklicne bolezni in poškodbe pri delu	Zavarovanje za stroške zdravljenja	Zavarovanje za oskrbo z zdravili in medicinsko-tehničnimi pripomočki	Zavarovanje za nadomestila v primeru bolezni, poškodbe ali posebnega zdravstvenega stanja

Vir: Vončina 2016.

V Sloveniji lahko samo in zgolj zavarovalnice opravljajo prostovoljna zdravstvena zavarovanja. V Sloveniji imamo štiri tipe prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj, vse tipe ureja Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ, Ur. l. RS, št. št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo). Ti štirje tipi so: dopolnilno, nadomestno, dodatno in vzporedno prostovoljno zdravstveno zavarovanje.

3 ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Za življenjska zavarovanja je značilno, da se sklepajo za daljše obdobje, vsaj deset let, torej gre za dolgoročna zavarovanja. V večini primerov se z njimi srečamo enkrat v življenju, zato je pomembno, da se pametno odločimo, seveda nam pri tem svetuje zavarovalni zastopnik ali posrednik. Osnovo življenjskega zavarovanja nam predstavlja zagotovitev socialne varnosti. Klaneček (2013, 76–77) je zapisal, da ga ni Slovenca, ki ne bi vsaj slišal za življenjsko zavarovanje. Veliko oseb ima z zavarovalnicami sklenjene police, te pa jim nudijo različne oblike zavarovalnih kritij in naložbo denarja.

3.1 Razvoj življenjskega zavarovanja v Sloveniji

Na naših tleh se je življenjsko zavarovanje in zavarovalništvo nasploh začelo veliko kasneje kot v razvitih evropskih državah. Poskusni začetki življenjskega zavarovanja segajo v leto 1872 z ustanovitvijo Zavarovalne banke Slovenije, ki je nudila zavarovanja za primer smrti in doživetja. Tega je bilo kmalu konec, saj je po trinajstih letih propadla. Preporod zavarovalništva se je na Slovenskem zgodil leta 1900 z ustanovitvijo Vzajemne zavarovalnice, leta 1919 pa se je Vzajemna začela ukvarjati tudi z življenjskimi zavarovanji. Prevezela je vsa življenjska zavarovanja od avstrijskih zavarovalnic, ki so delovale na naših tleh. Leta 1945 se je Vzajemna zavarovalnica preimenovala v Zavarovalni zavod Slovenije.

V Sloveniji se je zanimanje za življenjska zavarovanja začelo po letu 1991, pred tem velikega zanimanja ni bilo, saj je bila socialna varnost zagotovljena na visoki ravni, zato ljudje niso čutili potrebe po življenjskem zavarovanju. Dejavnikov, ki so preprečevali razvoj sodobnih oblik življenjskega zavarovanja, je bilo veliko, med glavnimi sta bila prepočasen razvoj trga kapitala ter zakonodaja, ki tudi ni bila naklonjena nekaterim oblikam zavarovanja, npr. naložbenemu življenjskemu zavarovanju (Kranjec 2003, 21).

Leta 2000, natančneje 1. januarja, je bil v Sloveniji sprejet Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1, Ur. l. RS, št. 109/06), 1. januarja 2013 pa (ZPIZ-2, Ur.l.RS,št.96/12). Ta zakon je ljudem še dodatno utrdil zavest, da bodo sami odgovorni za finančno neodvisno in varno starost. S tem zakonom so ljudje začeli aktivneje razmišljati o svojih pokojninah in o življenjskem standardu v obdobju, ko ne bodo delovno aktivni. Z leti je stanje čedalje slabše, saj so pokojnine nižje, zato je ljudem življenjsko zavarovanje pomembno, da si v obdobju, ko so delavno aktivni, dajo največ na stran za čas, ko bodo v pokoju.

Življenjska zavarovanja imajo v Sloveniji še vedno veliko prodajno luknjo v primerjavi z življenjskimi zavarovanji v drugih evropskih državah. Slovenski trg je tako rekoč slabo in podpovprečno razvit, vendar, kot kažejo statistični podatki globalnega gospodarsko-

socialnega gibanja in nekatere spremembe na fiskalnem področju, se življenjskim zavarovanjem v Sloveniji obeta lepa prihodnost.

Kot smo že omenili, Slovenija za državami EU zaostaja po vplačanih premijah in deležu življenjskih zavarovanj na prebivalca. Vse je odvisno od kupne moči prebivalstva in sposobnosti skrbeti za prihranke ter od davčne politike države. Država je predvsem spodbujala dodatno pokojninsko zavarovanje, ne pa tudi življenjskega zavarovanja (povzeto po Budimir 2008, 22–25).

3.2 Pojem in definicija življenjskega zavarovanja

Življenjsko zavarovanje je osebno zavarovanje, ki se nanaša na zavarovanje za nevarnosti, ki pretijo človeku, njegovemu življenju in njegovi integriteti. Temelji na negotovosti trajanja človekovega življenja. Gre torej za zavarovanje človekovega življenja za primer pogodbenega dogodka in za obdobje, za katero je zavarovanje sklenjeno. Ta dogodek je lahko smrt zavarovanca, doživetje določene starosti ali pa iztek določenega obdobja, v katerem lahko nastopi ena od omejenih okoliščin. V primeru nastanka zavarovalnega primera v pogodbenemu roku je zavarovalnica dolžna zavarovancu oziroma določenemu upravičencu izplačati zavarovalno vsoto (Bijelić 1998, 214).

Pojem življenjskega zavarovanja je v tem, da se ljudje zanj odločajo z namenom, da svoji družini zagotovijo finančno in socialno varnost v primeru smrti, dodatna sredstva k pokojnini, dodatno zavarovanje za poplačilo posojila, varčevanje, zapolnitev vrzeli v starostni preskrbljenosti (Glavaš in Rihter 2010, 22–25).

Ena izmed najpopolnejših oblik varčevanja prebivalstva je življenjsko zavarovanje. S tem načinom varčevanja je zavarovanec prisiljen, da s plačevanjem zavarovalnih premij varčuje za svojo boljšo prihodnost. Tako sta zavarovanec in njegova družina socialno in finančno priskrbljena. Katera koli druga oblika varčevanja ne nudi še zavarovanja. Socialno varnost posameznik in družina dosežeta takrat, ko so zadovoljene družbene in življenjske potrebe (Balkovec 2000, 17).

Eden izmed pomembnih dejavnikov ustvarjanja premoženja in zagotavljanja finančne in socialne varnosti je življenjsko zavarovanje (npr. ob upokojitvi). Njegova glavna naloga je v prvi vrsti zavarovanje in ne donosnost, donosnost je v drugem planu. Kdor koli si želi obogateti s tem načinom, mora izbrati drugačno vrsto naložbe (Vake 2002, 67).

Nadvojvoda Janez je dejal (Grawe 2018c, 4): »Mnogo nas je in naša sloga nam daje moč, da delamo dobro. Naloga vsakogar je, da prispeva svoj del.« Njegove besede so bile zapisane leta 1825 in so še dandanes vodilo zavarovalnice Grawe, d. d.

3.3 Podatki v ponudbi življenjskega zavarovanja

Pogodba o življenjskem zavarovanju vsebuje različne podatke, ki jih mora zavarovalni zastopnik stranki jasno razložiti ter ji poudariti, da podatki morajo biti resnični in verodostojni, saj je v nasprotnem primeru pogodba nična. Med najpomembnejše podatke spadajo zavarovalna premija, ki jo zavarovalec plačuje, zavarovalna doba in zavarovalna vsota.

3.3.1 Osebe na ponudbi

Zarovalalec je sklenitelj zavarovalne police. V večini primerov je tudi sam plačnik premije. Ima vse pravice iz naslova zavarovalne pogodbe do nastanka zavarovalnega primera. Sam zavarovalec je večkrat tudi zavarovanec, torej zavarovana oseba (Panza-Frece idr. 2016, 44).

Zarovanec oziroma zavarovana oseba (predmet zavarovanja) je pri življenjskem zavarovanju oseba, od katere smrti ali življenja je odvisno izplačilo zavarovalnine. Tretje osebe brez njene privolitve ni mogoče zavarovati z življenjskim zavarovanjem. Zavarovana oseba mora biti stara vsaj 14 let in mora biti zdrava. Zdravstveno stanje določi osebni zdravnik, potrdi pa ga zdravnik cenzor. Zgornja meja starosti je odvisna od izbranega produkta, ki ga ponujajo zavarovalnice (Panza-Frece idr. 2016, 44).

Upravičenec je oseba, ki ob zavarovalnem primeru (doživetje ali smrt) dobi od zavarovalnice izplačilo zavarovalnine. Je oseba, ki ima od sklenjenega zavarovanja korist. Na polici je lahko več upravičencev tako za smrt kot za doživetje (Panza-Frece idr. 2016, 44).

3.3.2 Začetek in potek zavarovanja

Začetek zavarovanja je določen z datumom in uro, od tistega dneva zavarovalnica prevzame kritje za zavarovano tveganje. Na ponudbi sta navedena datum in čas trajanja zavarovalne police. Praviloma velja, da zavarovalna polica življenjskega zavarovanja začne veljati prvi dan v mesecu ob 00:00, in to v naslednjem mesecu od sklenitve zavarovanja. Primer: sklenemo zavarovanje 10. januarja 2018, polica začne veljati 1. februarja 2018 ob 00:00 (Panza-Frece idr. 2016, 45).

Zarovalna doba določa trajanje zavarovanja v letih. V večini primerov se zavarovanje sklepa za najmanj deset let, saj so življenjska zavarovanja dolgoročna zavarovanja. Med deset in trideset let je običajna doba življenjskega zavarovanja. Trajanje je odvisno tudi od izbranega produkta, ki si ga posameznik izbere. Za to obdobje zavarovalnica krije prevzeto zavarovalno tveganje (Panza-Frece idr. 2016, 45).

3.3.3 Premije

Premija je eden ključnih elementov pogodbe. Ob sklenitvi pogodbe je treba določiti višino premije, pogostost (frekvenco) plačila premije, obliko plačila premije in valuto. Na višino premije s svojimi željami vpliva zavarovalec. Višja kot je zavarovalna vsota, višja je premija. Določena je tudi na podlagi izbranega cenika in višine zavarovalne vsote. Velikokrat se višina premije razlikuje tudi od pogojev, ki so navedeni zraven posameznega produkta življenjskega zavarovanja. Pri pogostosti plačila premije ima stranka odprte roke, sama se po svoji volji odloči, kolikokrat na leto bo plačala premijo. Lahko jo plačuje mesečno, lahko pa tudi z enkratnim plogom za celotno leto. Oblike plačila premije so različne, med časom trajanja se jo lahko tudi spremeni. Določeni posamezniki se odločijo za plačevanje preko trajnika, drugi za položnice, tretji pa raje osebno preko zavarovalnega zastopnika. Izbira valute je odvisna od pogojev poslovanja zavarovalnice, dostopna je tudi tuja valuta, v osnovi pa so finančna določila izražena v evrih (Panza-Frece idr. 2016, 45).

3.3.4 Zavarovalne vsote

Po definiciji bi zavarovalno vsoto opisali kot najnižjo obveznost zavarovalnice ob uresničitvi zavarovalnega primera, ki je dogovorjena z zavarovalno pogodbo. Vsaka zavarovalnica določi, do katerih maksimalnih zavarovalnih vsot lahko njeni zastopniki sklepajo zavarovanja, določijo tudi maksimalno višino zavarovalne vsote, s katero je lahko posameznik zavarovan. Vsaka vrsta kritja ima določeno svojo zavarovalno vsoto in svojo premijo. Razlika je pri rentnih zavarovanjih, kjer se določi višino rente, ki jo bo po poteku zavarovalne dobe prejemal posameznik (Panza-Frece idr. 2016, 45).

3.3.5 Zavarovalni zastopnik

Zavarovalni zastopnik je oseba, ki v imenu in na račun zavarovalnice opravlja vse zavarovalniške posle. Pridobljeno ima licenco za opravljanje zavarovalnih poslov, ki jo pridobi z opravljenim izpitom iz zavarovalnih poslov pri Slovenskem zavarovalniškem združenju. Zavarovalni zastopnik je od zavarovalnice pooblaščen oseba. Predstavlja zavarovalnico, zato je odgovoren za korektno in kakovostno opravljanje poslov. S podpisom ponudbe se obveže, da je ponudba v skladu s poslovno politiko zavarovalnice in v skladu s potrebami in zavarovalnim interesom stranke (Panza-Frece idr. 2016, 45).

Zavarovalni zastopnik je oseba, ki je na podlagi zaposlitve oziroma drugega pravnega razmerja z zavarovalnico oziroma zavarovalno zastopniško družbo pooblaščen za sklepanje zavarovalnih pogodb v imenu in za račun zavarovalnice. Poleg sklepanja zavarovalnih pogodb se za zavarovalno zastopanje štejejo dejavnosti, ki so povezane s pripravo na sklenitev zavarovalne pogodbe, ter pomoč pri izvrševanju pravic iz zavarovalne pogodbe, še posebej pri reševanju odškodninskih zahtevkov, naslovljenih na zavarovalnico. Zavarovalnica

odgovarja za ravnanja zavarovalnega zastopnika in zavarovalno zastopniške družbe kot za svoja lastna ravnanja (Budimir 2008, 148).

3.3.6 Drobni tisk/deklaracija

Drobni tisk/deklaracija opredeljuje vse dolžnosti in pravice, ki so jih v ponudbi deležni zavarovalec, zavarovanec in zavarovalnice ob sklepanju zavarovanja. Njegova vsebina na ponudbi dokazuje, da je izjava zavarovalca/zavarovanca resnična, da dovoljuje zbiranje in preverjanje podatkov o zdravstvenem stanju ter pove, kdaj začne in preneha zavarovalno kritje.

3.3.7 Podpis zavarovalca

Izvirni podpis zavarovalca in zavarovane osebe je obvezen element, ki mora biti na zavarovalni pogodbi. Podpis mora biti lastnoročen in nihče se ne sme podpisati v imenu druge osebe, četudi gre za mladoletno osebo med 14. in 18. letom starosti.

3.3.8 Zdravstveno stanje zavarovane osebe

Življenjska zavarovanja se sklepajo z zdravniškim pregledom ali brez njega. Odvisno je od ponudbe police življenjskega zavarovanja. Če je zdravniški pregled obvezen, osebo napotimo k osebnemu zdravniku na pregled ali pa k cenzorju zavarovalnice. Če se življenjsko zavarovanje lahko sklene brez zdravniškega pregleda, potem oseba, ki želi skleniti življenjsko zavarovanje, izpolni vprašalnik o zdravstvenem stanju, seveda pri tem ne sme lagati o svojem zdravstvenem stanju. V nasprotnem primeru je lahko pogodba nična.

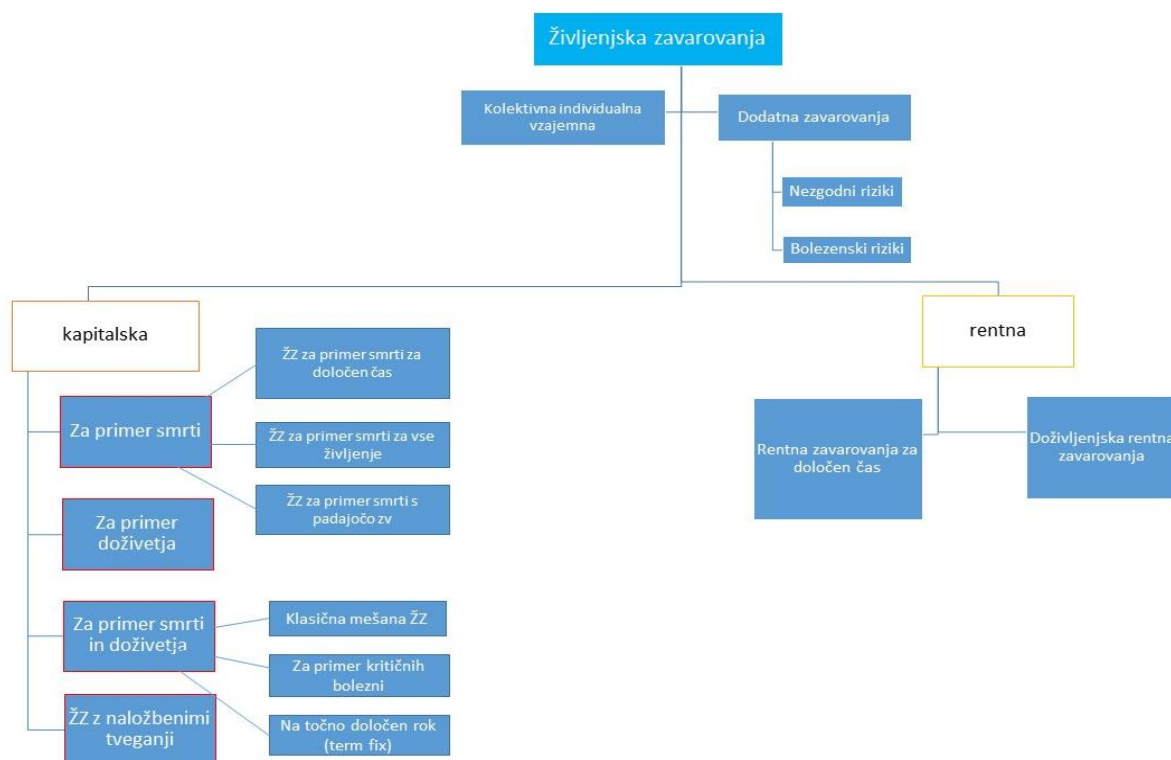
3.4 Vrste življenjskih zavarovanj

Izmed vseh zavarovalnih panog je življenjsko zavarovanje po svoji funkciji najbolj heterogeno in raznovrstno. Predstavljeno nam je v različnih oblikah, kar bomo tudi kasneje spoznali, saj se življenjsko zavarovanje deli na različne segmente in skupine. To je po eni strani zelo dobro, saj se vsak posameznik najde v različni skupini. Za ene je primarna varčevalna oblika, za druge pa je pomembnejša želja po dodatnem zaslužku. Najpomembnejše je, da so na koncu zadovoljeni vsi zavarovalčevi cilji, tako njegovi kot njegove družine.

Življenjskih zavarovanj je na trgu veliko, od zavarovalnice do zavarovalnice pa se razlikujejo splošni pogoji ponujenega zavarovanja. Gre za obliko varčevanja z zavarovanjem, ki ga potrebujejo vsak posameznik in družina, če se v nepredvidenem dogodku kaj slabega zgodi. Njegova glavna lastnost je prav ta, da smo poleg varčevanja zraven še zavarovani. Posameznik si z njim zagotovi tudi dodatno pokojnino, zavarovanje posojila in drugo.

Življenjsko zavarovanje je sestavljeno iz varčevanja in zavarovanja za primer smrti. Seveda se v praksi delijo na več načinov. Delijo se na osnovna in dodatna zavarovanja. Osnovno se sklene samostojno, dodatno pa le kot priključeno k drugemu življenjskemu zavarovanju. V večini primerov je to dodatno nezgodno zavarovanje ali dodatno zavarovanje za primer kritičnih bolezni, dodatno zavarovanje otrok ... Kombinacij, med katerimi lahko posamezniki izbirajo, je več; eno od meril odločanja je na podlagi izplačila zavarovalnine. Lahko se izplača v enkratnem znesku ali kot rentno izplačilo. Prvo je kapitalsko zavarovanje drugo pa rentno zavarovanje.

Deli se na več oblik. Ena od oblik so kapitaliska življenjska zavarovanja. Pri teh gre za izplačilo s pogodbo dogovorjene zavarovalne vsote. Pod kapitaliska življenjska zavarovanja spadajo: zavarovanja za primer smrti, zavarovanje za primer doživetja, zavarovanje za primer doživetja in smrti (mešana), na točno določen rok (term fix), za zavarovanje dote in zavarovanja z naložbenim tveganjem. Druga oblika so rentna zavarovanja. Pri teh zavarovanjih zavarovalnica izplačuje ponavljajoče se dogovorjene rente oziroma zavarovalne vsote. Sem spadajo doživljenjske rente in časovne rente.

Slika 1: Oblike življenjskih zavarovanj

Vir: povzeto po Vončina 2016, 45.

Načinov, kako delimo življenjska zavarovanja, je več. Po načinu sklenitve jih delimo na kolektivna in individualna, po funkciji življenjskega zavarovanja jih delimo na tvegana in mešana, kjer je prišteto zraven še varčevanje, po načinu izplačila pa na kapitaliska in rentna. Kolektivno zavarovanje koristijo predvsem skupine delavcev pri istem delodajalcu, saj je pri

kolektivnem zavarovanju z eno polico lahko zavarovanih več oseb. Individualno zavarovanje pa lahko sklene vsak posameznik sam.

V nadaljevanju bomo natančno opisali in predstavili funkcije, ki jih zajema posamezna oblika življenjskih zavarovanj.

3.5 Za primer smrti

Zavarovanje za primer smrti imenujemo tudi rizično ali terminsko življenjsko zavarovanje. Gre za obliko življenjskega zavarovanja, kjer se zavarovanec zavaruje za primer smrti za dogovorjeno dobo. Zavarovanja za primer smrti imajo ugodno premijo v primerjavi z drugimi življenjskimi zavarovanji, saj ne vsebujejo varčevalne komponente. Zavarovalno vsoto zavarovalnica izplača ne glede na vzrok smrti. Posameznik, ki sklene tovrstno zavarovanje, si zagotovi socialno varnost, v večini primerov zaradi zagotovitve poravnave posojilnih pogodb ali za zagotovitev sredstev za šolanje otrok. Tovrstno zavarovanje je primerno za vsakogar, ki se na kakršen koli način zadolži ali pa so ostali družinski člani odvisni od njega in njegovega finančnega prihodka. Zavarovanec se pri tej obliki življenjskega zavarovanja zavaruje za primer smrti za dogovorjeno dobo. Če zavarovanec umre pred iztekom zavarovalne dobe, dobi upravičenec od zavarovalnice izplačano dogovorjeno zavarovalno vsoto za primer smrti. Zavarovalnica oziroma zavarovalna družba nima nobenih obveznosti do upravičenca, če zavarovanec preživi dogovorjeno zavarovalno dobo. Ta vrsta življenjskega zavarovanja se v večini primerov povezuje z najemom bančnega posojila in je namenjena socialni in finančni zaščiti družinskih članov, ki bi bili ob smrti zavarovanca obremenjeni s pokrivanjem obveznosti iz posojilne pogodbe. Premija je bistveno nižja kot pri drugih življenjskih zavarovanjih, saj krije samo tveganje smrti. Varčevalni del je popolnoma izključen. Olajša nam poplačilo posojil ali nam nadomesti izpad dohodka. Ključno je za vse posameznike, ki jim varčevanje ni primarno, temveč bolj skrbijo za finančno in socialno zaščito svoje družine.

Zavarovanje za primer smrti se deli še na tri primere; na življenjsko zavarovanje za smrt, vseživljenjsko zavarovanje za primer smrti in življenjsko zavarovanje za primer smrti s padajočo zavarovalno vsoto. Zavarovanje za primer smrti za določen čas se sklene za določeno obdobje, na točno število let. Večinoma ga sklenejo starši za dobo osemnajstih let, dokler otroci ne postanejo polnoletni ali se ne osamosvojijo. Če zavarovanec znotraj danega obdobja umre, zavarovalnica upravičencu izplača zavarovalno vsoto. Pri vseživljenjskem zavarovanju se zavarovalna vsota izplača vedno ob zavarovančevi smrti. Lahko bi rekli, da gre za pokrivanje pogrebnih stroškov. Zavarovalna vsota se vedno izplača, tudi če je doba vplačevanja premije že potekla (Budimir 2008, 33).

Zavarovanja za primer smrti so v Evropi zelo priljubljena, saj zavarovalna vsota pada z zavarovalno dobo in se uporabljajo predvsem pri pokrivanju posojil. Ta zavarovanja so zaradi padajoče zavarovalne vsote še cenejša, saj zavarovalna vsota pada skladno s preostankom

posojila. Primerna je za vzdrževalce družine, ki odplačujejo posojilo, njihovi otroci pa še niso finančno preskrbljeni (Vončina 2016, 23).

3.6 Za primer doživetja

Življenjsko zavarovanje za primer doživetja se v praksi zelo malo uporablja in trži. Povpraševanje je na majhno, zato ga v Sloveniji ni ponudila še nobena zavarovalnica. Ne samo pri nas, temveč nasploh v svetu se zelo slabo prodaja in trži. Ljudje se ne odločajo za nakup tega zavarovanja, ker nam v primeru smrti ne da nikakršnega izplačila, niti za pogrebne stroške. Zavarovalnica ali zavarovalna družba pri tej vrsti zavarovanja zavarovancu izplača dogovorjeno zavarovalno vsoto in pripisan dobiček samo, če zavarovana oseba doživi dogovorjeno dobo. Če zavarovanec umre pred potekom oziroma umre med trajanjem zavarovanja, vse obveznosti zavarovalne družbe prenehajo. Preneha tudi varčevanje, ki je pri tem prisotno. Taka oblika življenjskega zavarovanja je primerna za manjšo ciljno skupino, in sicer samske posameznike, ki v primeru smrti svojega denarja ne nameravajo nikomur zapustiti. Nimajo dedičev ne potomcev, ki bi jim lahko denar predali. Posamezniki, ki imajo sklenjeno zavarovanje za primer doživetja, pa ob doživetju police prejmejo konkreten znesek naloženega denarja. Seveda je izplačilo pogojeno z vplačano premijo.

3.7 Mešano življenjsko zavarovanje

Življenjska zavarovanja za primer smrti in doživetja imenujemo tudi mešana zavarovanja. Pokrivajo obe nevarnosti – tako za primer smrti kot doživetja – in so najbolj razširjena med vsemi življenjskimi zavarovanji. Upravičenec iz police življenjskega zavarovanja prejme dogovorjeno zavarovalno vsoto tako ob smrti zavarovanca kot ob njegovem doživetju. Dogovorjena zavarovalna vsota pripade upravičencu takoj ob nastopu zavarovalnega dogodka. Klasično mešano zavarovanje je najbolj razširjeno in priljubljeno. Zavarovalni vsoti za primer smrti in doživetja sta enaki. Za tako vrsto zavarovanja se odločijo posamezniki, ki si želijo zavarovalno kritje, poleg tega pa zagotovijo še finančno preskrbljenost naslednikov. Če pride do predčasne smrti vzdrževalca družine, bo družina preskrbljena, ob doživetju pa ima upravičenec finančno moč, da zagotovi otrokom šolnino in jim olajša začetek samostojnega življenja. Pri mešanem življenjskem zavarovanju lahko sklenemo tudi vzajemno zavarovanje, kjer sta z eno polico življenjskega zavarovanja zavarovani dve osebi, v večini primerov zakonca. Če eden od njiju umre, nemudoma prenehajo vse obveznosti zavarovalnice, ko eden od upravičencev iz zavarovalne pogodbe, večinoma je to preživeli zavarovanec, dobi izplačano zavarovalno vsoto za primer smrti. Tako zavarovanje je primerno za zakonca z majhnim otrokom; če se eden od njiju ponesreči, bo drugi zakonec imel na razpolago finančna sredstva zase in za otroka. Tako ne bo trpel družinski standard. Če pride do doživetja zavarovalne police, se ob zavarovalni vsoti izplača še pripisan dobiček, ustvarjen z upravljanjem sredstev. Izplača se ob doživetju obeh zavarovancev. Vzajemna mešana

zavarovanja so nekoliko dražja, kot če bi zavarovali samo eno osebo. Do zapleta pri vzajemnem zavarovanju lahko pride, če se zakonca ločita; ali eden od njiju prevzame zavarovalno polico ali pa se zavarovanje prekine.

Za mešana življenjska zavarovanja sta značilni dve funkciji, funkcija zavarovanja in funkcija varčevanja. Zavarovalni del obsega zavarovanje zavarovancev tako naravne kot nezgodne smrti. Večji del premije, ki jo plačuje zavarovalec, je usmerjen v varčevanje. Skozi celotno obdobje se sredstva nalagajo na polico življenjskega zavarovanja. Ta sredstva na koncu pripadejo upravičencu, ki je podpisan na zavarovalni polici. Od višine sredstev, ki se zberejo med zavarovanjem, je odvisno, kam in kako se bo ta del premije nalagal. Varčevalni del je naložen v kritni sklad oziroma kritno premoženje. Ko govorimo o skladih, govorimo o konzervativnih naložbah, ki so usmerjene v naše obveznice in obveznice drugih stabilnih držav. Po zakonski omejitvi sama zavarovalnica oblikuje lastni kritni sklad, ki ga določijo in sprejmejo njeni finančni in naložbeni analitiki. Predviden letni donos pri tej vrsti zavarovanja je med 3 % in 4 %. Z vidika donosnosti to ni najboljša oblika življenjskega zavarovanja, saj z letnim donosom komaj pokriva letno rast inflacije. Pozitivno pa je, da te naložbe niso tvegane, so pa posledično manj donosne. Namenjene so konzervativnim vlagateljem, ki na prvo mesto postavljajo varnost in ne tveganje. Naloženi kapital je v koraku z inflacijo.

Mešana oblika življenjskega zavarovanja je najbolj konzervativna in najmanj tvegana od vseh oblik, zato je med vsemi tudi najbolj prodajana in priljubljena. Zavarovalna vsota za doživetje je vnaprej dogovorjena, ta znesek prejme upravičenec ob izteku zavarovanja, omejeno tveganje je lahko le višina bodočega pripisanega dobička. Tveganji, ki se pojavita, sta nastop zavarovalnega dogodka in obrestno tveganje. Slednje je pomembno predvsem pri dolžniških vrednostnih papirjih. Ti predstavljajo velik del naložb zavarovalnic pri mešanem življenjskem zavarovanju. Do tega tveganja pride zaradi padca vrednosti obveznic, ki so posledica višanja obrestnih mer. Zavarovalna vsota za doživetje je vnaprej določena že ob sklenitvi zavarovanja, zato je ta oblika življenjskega zavarovanja primerna za vlagatelje, ki niso naklonjeni tveganju. Kljub temu, da obstajajo določena tveganja, je tovrstna oblika zavarovanja zelo varna naložba, ki je ob doživetju obogatena še z minimalnimi donosi. Za posameznika tovrstno zavarovanje ni poceni, saj je razmeroma drago. Mesečne premije se gibljejo med petdeset in sto evri. Sklepamo ga za daljše obdobje, priporočljivo je vsaj deset let, saj se po desetih letih izognemo zavarovalniškemu davku oziroma davku na zavarovalniške posle. Ta davek znaša 8,5 %. V večini primerov se sklepa za obdobje med 5 in 25 let.

Budimir (2008) navaja, da Zakona o dohodnini (ZDoh-2, Ur. l. RS, št. 69/2017) v 82. členu določa, da se dohodnina ne plačuje

- od dohodka iz življenjskega zavarovanja, ki je sklenjeno za primer smrti in se dohodek izplača zaradi smrti osebe,

- od dohodka iz življenjskega zavarovanja, pri katerem lahko sklenitelj zahteva izplačilo zavarovalne vsote, ko je poteklo deset let od sklenitve,
- v primeru, ko je ista oseba hkrati upravičenec in sklenitelj ter
- ko ni podana zahteva za izplačilo odkupne vrednosti police življenjskega zavarovanja pred potekom desetih let trajanja zavarovanja.

Če upoštevamo vse pogoje, se pri življenjskem zavarovanju lahko izognemo plačilu davkov (Budimir 2008, 34–36).

3.7.1 Za primer kritičnih bolezni

Zavarovanje za primer smrti in doživetja s kritjem kritičnih bolezni spada tudi pod mešana življenjska zavarovanja in krije nekatere kritične bolezni. Rak, možganska kap, srčni infarkt, popolna in trajna odvisnost od tuje pomoči ter druge izbrane bolezni spadajo pod mešano življenjsko zavarovanje za primer kritičnih bolezni. Zavarovalnica v primeru nastalega dogodka izplača polovico zavarovalne vsote takoj, ostalo polovico pa ob doživetju ali smrti. Če zavarovanec ne zbolí za nobeno od naštetih bolezni, se zavarovalna vsota izplača v celoti kot pri mešanem zavarovanju. Kritične bolezni določa vsaka zavarovalnica posebej, načeloma pa so to rak, možganska kap, srčni infarkt, popolna in trajna odvisnost od tuje pomoči na vsaki tovrstni polici. Polico mešanega življenjskega zavarovanja za primer težkih bolezni lahko skleneta dve osebi hkrati. Za tovrstna zavarovanja se odločajo predvsem ljudje, ki so pri poklicu izpostavljeni omenjenim boleznim. Cena je sorazmerno visoka, zato je zanimiva predvsem samostojnim podjetnikom, managerjem, zdravnikom, odvetnikom, zaposlenim na vodilnih položajih. Lahko se sklepajo kot dodatna zavarovanja pri življenjskih zavarovanjih, saj so fleksibilna (Vončina 2016, 24).

3.7.2 Zavarovanja na točno določen rok (term-fix)

Zavarovanja na točno določen rok spadajo tudi pod mešana življenjska zavarovanja. Za njih je značilno, da se zavarovalna vsota izplača ob poteku zavarovalne dobe, ne glede na to, ali je zavarovanec medtem umrl ali ne. Namenjena so istim osebam kot mešana zavarovanja. Term-fix zavarovanje sklenu posameznik za točno določeno obdobje, bodisi za šolanje otrok, pokojnino, nakup avtomobila. Posamezniki se odločijo za tovrstno zavarovanje, ko vzamejo posojilo. Na toliko let, kolikor vzamejo posojilo, sklenujejo tudi term-fix zavarovanje. Sproti se plačujejo le obresti tega zavarovanja, po poteku zavarovanja pa se z zavarovalno vsoto poravnava glavnica. Premija za tovrstno zavarovanje je nižja kot pri mešanem zavarovanju, saj se ob morebitni smrti prejme zavarovalnino kasneje (Vončina 2016, 24).

3.8 Naložbeno življenjsko zavarovanje

Za naložbena življenjska zavarovanja se odločajo predvsem posamezniki, ki jim pojmi vlaganje, investiranje, naložbe, skladi ... niso tuji. Sami prevzamejo naložbeno tveganje, njihova zavarovalna vsota pa se spreminja z indeksom, na katerega je zavarovanje vezano. Najpogostejša indeksa sta borzni indeks in indeks naložbenega portfelja, ki ga zavarovalnica oblikuje sama. Ob tem se lahko sklenejo tudi vse oblike življenjskega in rentnega zavarovanja, možni so tudi dodatni dogovori o najmanjši vrednosti indeksa ali največjem možnem padcu v nekem časovnem obdobju. Sklenitelja bo pri sklenitvi zanimal prispevek na kapitalnem trgu oziroma trgih, saj bo ob določenem trenutku prejel izplačilo vrednostnih sredstev, ki bodo odvisna od stanja vrednostnih papirjev na borzi. Takšna zavarovanja vsebujejo klavzule, da zaščitijo naše premoženje, saj je nihanje vrednosti premoženja pred iztekom lahko zelo veliko. Zavarovalec ima možnost, da zavarovanje podaljša ali pa prevzame enote premoženja, vezane na določen sklad, ki kotira na trgu vrednostnih papirjev. V dobi trajanja zavarovanja lahko zavarovalec tudi spreminja sestavo svojih naložb. Lahko v določen sklad plačuje več, v določenega pa manj. Pri tem mu lahko pomaga tudi zavarovalni zastopnik.

Kot mešano življenjsko zavarovanje ima tudi naložbeno dva dela. Prvi del je zavarovalni del drugi pa naložbeni. Zavarovalni del zagotovi socialno varnost dedičev zavarovalne police, sredstva naložena v naložbeni del, pa se kopičijo v izbranih investicijskih skladih. Donosi so višji pri naložbenih življenjskih zavarovanjih v primerjavi z mešanimi, se pa ti donosi z leti spreminjajo, niso konstantni. Eno leto so lahko bistveno višji kot drugo in obratno. Posebnost je v tem, da zavarovalec sam prevzema naložbeno tveganje. Zagotovljenih izplačil ob dožitju ni, edino zagotovljeno izplačilo je ob smrti zavarovanca v višini dogovorjene zavarovalne vsote oziroma vrednosti premoženja, če znaša več kot je dogovorjena zavarovalna vsota za primer smrti. Premija, ki jo plačuje zavarovalec, mora dosegati določeno zavarovalno vsoto. Dokler je ne dosega, je del te vsote namenjen za zavarovanje, preostali del, ki je zmanjšan za vstopne in upravljaljske stroške, pa je namenjen kupovanju točk izbranega investicijskega sklada. Zavarovalnica vsak mesec sproti izračunava, kolikšen del premije bo namenjen zavarovalni vsoti in kolikšen del nakupu točk investicijskega sklada. V začetku poslovanja gre v zavarovalni del večji del premije kot pa v naložbenega, z leti pa se to začne spreminjati. V trenutku, ko privarčevana sredstva dosežejo vrednost zavarovalne vsote, se začne premija nalagati samo v investicijske sklade. Od višine premije in donosov investicijskih skladov je odvisno, ali se bodo sredstva na investicijskem računu v višini zavarovalne vsote prej ali kasneje nabrala. Naložbeno življenjsko zavarovanje bi lahko primerjali z zavarovanjem za primer dožitja, saj posameznike, ki sklepajo tako zavarovanje, zanima samo, da bo denar dobro naložen in da bodo prejeli zavarovalno vsoto, ki je odvisna od stanja vrednostnih papirjev na borzi.

Vsaka zavarovalnica ponuja svoje investicijske sklade oziroma košarice skladov, ki imajo različno vsebino, strukturo naložb in stopnjo tveganja. Vlaganje v delniško usmerjene sklade je priporočljivo pri dolgoročnem naložbenem zavarovanju, pri kratkoročnem pa je smiselno vlagati v konzervativne mešane ali obvezniške sklade. Najprimernejše naložbeno zavarovanje nam omogoča večjo izbiro investicijskih skladov hkrati ter menjavo skladov v času zavarovalne dobe. To je priporočljivo pri dolgoročnem naloženem zavarovanju, saj se denarna sredstva iz tveganih skladov v zadnjih letih preusmerjajo v obvezniške, da bi se tako izognili izgubam ob morebitnem padcu na borzi. Mešana življenjska zavarovanja prinašajo zavarovalnici večji prihodek kot naložbena zavarovanja, saj denarnih sredstev ne upravljajo oni, ampak zunanja družba za upravljanje. Celoten ustvarjeni dobiček se pripiše zavarovancu, kar za zavarovalnico pomeni, da ima pri sklenitvi naložbenih polic manj zaslužka. Donos sredstev, ki so namenjena varčevanju, je enak tistemu, ki bi ga zaslužili, če bi vlagali na trg vrednostnih papirjev, vendar z boljšo davčno politiko. Vlaga se v različne oblike skladov. V delniške vzajemne sklade, mešane vzajemne sklade, obvezniške vzajemne sklade, investicijske sklade denarnega trga, sklade skladov ter hedge sklade (Budimir 2008, 36–38).

3.9 Rentna zavarovanja

Glavni namen rentnih zavarovanj je, da si posameznik zagotovi lažje življenje ob upokojitvi, ko vstopi v svoje tretje življenjsko obdobje. Ena od možnih oblik življenjskih zavarovanj so rentna zavarovanja. Lahko bi rekli, da so ena od možnosti varčevanja za starost. Lahko se odločimo za doživljenjske ali časovne rente. Pri prvi upravičenec prejema rento do smrti, pri časovni pa le omejeno časovno obdobje. Doživljenjske rente ločimo na odložene doživljenjske rente, kjer se začetek izplačevanja rente odloži za določen čas v prihodnosti, in na rente, katerih izplačila se začnejo takoj. To je odvisno od pogodbe, ki jo skleneta zavarovalec in zavarovalnica. Zavarovalec med odloženo dobo vplačuje premijo, iz katere mu bo zavarovalnica do smrti izplačevala mesečno rento. Skleneta pogodbo, s katero se zavarovalnica obveže, da bo vplačane premije zavarovancu izplačala kot določeno zavarovalno vsoto ali rento ob njegovem doživetju ali smrti. Zavarujemo se pred izpadom dohodka.

Bistvena razlika med mešanim življenjskim zavarovanjem in rentnim je v primeru smrti zavarovanca. Ko nastopi smrt zavarovanca v zavarovalnem obdobju, pri mešanem zavarovanju dobijo upravičenci izplačano predpisano zavarovalno vsoto plus do tedaj pripisani dobiček. Pri rentnem zavarovanju pa prejmejo samo dogovorjeno zavarovalno vsoto brez pripisanega dobička. Posamezniki se odločajo za rentno zavarovanje, da bodo ob odhodu v pokoj imeli dodaten zaslužek, saj so pokojnine iz leta v leto nižje. Tako zagotovijo sebi in svoji družini finančno in socialno varnost. Rento jim zavarovalnica v večini primerov izplačuje mesečno. Izplačujejo jo za primer nadaljnjih deset do petnajst let, minimalna doba izplačevanja je deset let. Tako pri mešanih življenjskih zavarovanjih kot tudi pri rentnih zavarovanjih zavarovalnica upravlja zbrana sredstva v skladu z zakonskimi določili, zato je

politika upravljanja zavarovanj konzervativna, kar posledično pomeni, da so tudi donosi nižji. Če zavarovanec med časom, ko prejema izplačilo rente, umre, se preostanek rente izplača dedičem, če pa umre pred iztekom zavarovalne dobe, zavarovalnica izplača njegovim dedičem sredstva, ki so bila do tega trenutka vplačana. Pogosto se zgodi, da se ob izteku pogodbe o rentnem zavarovanju zavarovanci odločijo za enkratno izplačilo in ne za rento. Razlog je v tem, da lahko izplačana sredstva ponovno naložijo v donosnejše naložbe in si tako zagotovijo dodatno finančno varnost v starosti.

Zavarovanec lahko pri rentnem zavarovanju vplača tudi letno premijo, v enkratnem znesku, v večini primerov pa plačujejo mesečno. Zavarovanec je v obdobju plačevanja premije zavarovan za primer smrti z dogovorjeno zavarovalno vsoto. Poleg zavarovalnic rentno zavarovanje ponujajo tudi banke (Budimir 2008, 39–40).

3.10 Razmere na trgu življenjskih zavarovanj in višine premij na Slovenskem v zadnjih desetih letih

Vplačane premije so v zadnjem desetletju naraščale in padale, kar je razvidno iz preglednice 4. Obračunane premije so izražene v stalnih cenah za posamezno leto. Leta 2014 je bila najnižja vplačana premija življenjskih zavarovanj. Večina prvih sklenjenih polic življenjskega zavarovanja v samostojni državi Sloveniji je potekla ravno v letu 2014, 2015 in 2016, zato so premije tudi nižje, saj so ljudje dobivali prva izplačila.

Preglednica 4: Vplačane zavarovalne premije od 2008 do 2016

Življenjska zavarovanja	
Leto	Vrednost (v mio. EUR)
2008	713.112.780
2009	696.981.598
2010	723.171.720
2011	665.792.858
2012	660.049.844
2013	613.213.370
2014	594.673.372
2015	624.929.617
2016	606.552.591

Vir: povzeto po SZZ 2017.

V zadnjih desetletjih doživljamo rast zavarovalniškega trga po vsem svetu, predvsem pa v razvitih državah, kjer ima zavarovalništvo z vplačanimi premijami pomembno vlogo pri zagotavljanju BDP države. Bistveno se je razširila ponudba zavarovalnih storitev in s tem tudi zahtevnost zavarovancev, zato je konkurenca na trgu čedalje močnejša, kar kaže na vedno večje potrebe po življenjskem zavarovanju. Ponudbe so čedalje bolj prilagojene potrebam zavarovancev, saj si polico življenjskega zavarovanja lahko praktično sestavijo po svojih

željah. Omogočajo nam dolgoročno varčevanje za kasnejše življenjsko obdobje z možnostjo, da lahko zavarovanec kadar koli pride do potrebnih finančnih sredstev. Zavarovanci se na trgu odločajo predvsem med klasičnimi življenjskimi zavarovanji in naložbenimi zavarovanji. Pri prvih je naložbeno tveganje nizko, temu pa je primeren tudi donos, pri naložbenih oblikah pa je naložbeno tveganje večje in ga nosi sklenitelj sam.

Kot je razvidno iz preglednice 5, so pri zavarovalnici Grawe, d. d., od leta 2008 pa do leta 2017 zabeležili tako vzpone kot padce pri statistiki vplačanih premij življenjskih zavarovanj. Leta 2016 so se začele izplačevati prve 15-letne police življenjskih zavarovanj, kar je tudi razlog, da je premija leta 2016 in 2017 nižja kot v prejšnjih letih, saj je veliko polic ugasnilo oziroma so bile prekinjene.

Preglednica 5: Vplačane premije življenjskih zavarovanj v zavarovalnici Grawe, d. d.

Leto	V mio. EUR
2008	24.475
2009	23.596
2010	22.493
2011	21.644
2012	20.429
2013	19.157
2014	19.607
2015	20.005
2016	18.452
2017	17.368

Vir: Grawe zavarovalnica 2018a in 2018b.

3.11 Ponudba življenjskih zavarovanj na Slovenskem trgu

Kot je razvidno iz preglednice 6, je ponudnikov življenjskih zavarovanj v Sloveniji veliko, stvar posameznika pa je, pri katerem ponudniku bo polico sklenil.

Večina ljudi je tudi prisiljena skleniti življenjsko zavarovanje, če želi vzeti denarno posojilo na banki, saj se tako tudi banke zaščitijo, če izposojevalec ni zmožen odplačevati posojila ali če umre. Življenjsko zavarovanje v večini primerov sklenemo enkrat v življenju, zato je zelo pomembno, da se z zavarovalnim zastopnikom dobro poglobimo v cilje zavarovalne police ter da razumemo bistvo življenjskega zavarovanja.

Pri nas je zavarovalnica Triglav, d. d., s sedežem v Ljubljani vodilna zavarovalnica. Sledijo ji Zavarovalnica Sava, d. d., pod katero sta se združili Mariborska zavarovalnica in zavarovalnica Tilia, d. d., na tretjem mestu pa je zavarovalnica Adriatic Slovenica, d. d., ki jo je leta 2018 prevzela zavarovalnica Generali, d. d.

Vsaka zavarovalnica je po svoje specializirana za določen segment zavarovanj, določene zavarovalnice tudi ne ponujajo vseh segmentov zavarovanj. Ergo zavarovalnica na primer ne ponuja premoženjskih in zdravstvenih zavarovanj, tako kot na drugi strani Vzajemna ne ponuja premoženjskih in življenjskih zavarovanj, je pa vodilna po prodaji zdravstvenih zavarovanj, kot je razvidno iz preglednice 6.

Preglednica 6: Obračunane kosmate (bruto) zavarovalne premije in tržni delež zavarovalnic v letu 2016 (v mio EUR)

	Zavarovanja			Skupaj
	Premoženjska	Zdravstvena	Življenjska	
Adriatic Slovenica	121,3	127,0	55,2	303,5
CDA 40 zavarovalnica	0,3	-	-	0,3
Ergo zavarovalnica	-	-	2,3	2,3
Generali zavarovalnica	57,4	6,9	25,0	89,2
Grawe zavarovalnica	19,2	8,6	13,7	41,6
Merkur zavarovalnica	2,1	6,2	38,6	46,9
Modra zavarovalnica	-	0,0	16,5	16,6
NLB Vita	-	3,0	60,8	63,8
Prva osebna zavarovalnica	-	4,4	28,3	32,7
SID – Prva kreditna zavarovalnica	15,3	-	-	15,3
Triglav, zdravstvena zavarovalnica	-	115,0	-	115,0
Zavarovalnica Sava	238,7	42,2	66,4	347,3
Zavarovalnica Triglav	392,2	56,5	143,3	592,0
Vzajemna	-	275,7	-	275,7
Skupaj	846,4	645,6	450,2	1942,2

Vir: AZN 2017, 23.

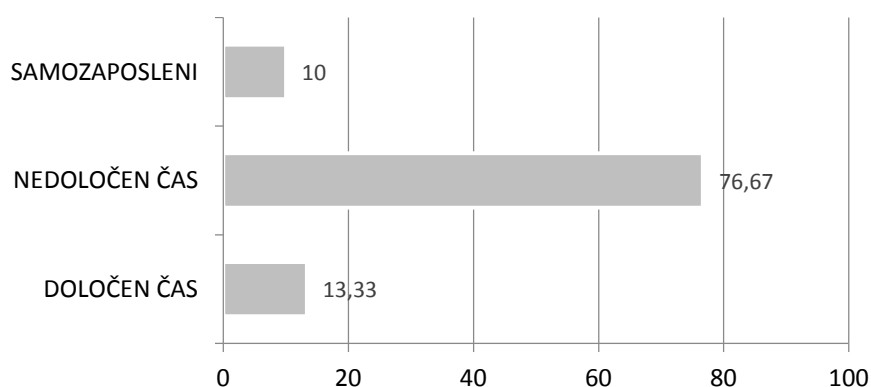
4 RAZISKAVA O ANALIZI OBNAŠANJA PORABNIKOV PRI NAKUPU IZBRANEGA PROIZVODA: ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA NA PRIMERU ZAVAROVALNICE GRAWE, D. D.

Cilj anketiranja ni samo v zbiranju potrebnih informacij o obnašanju porabnikov pri nakupu življenjskega zavarovanja, temveč gre tudi za pridobivanje informacij, ki so koristne za zavarovalnico Grawe, d. d.

4.1 Opredelitev vzorca in predstavitev anketnega vprašalnika

Raziskavo o obnašanju porabnikov pri nakupu izbranega proizvoda življenjskega zavarovanja smo opravili na primeru zavarovalnice Grawe, d. d., v Kopru. Podatke smo pridobili z anketnim vprašalnikom, ki je nalogi priložen (priloga 1). Anketi vprašalnik vsebuje vprašanja zaprtega tipa. Anketiranje je potekalo od februarja do aprila 2018, saj smo anketirali osebe, ki so sklenile življenjsko zavarovanje pri zavarovalnici Grawe, d. d. Njihove podatke smo pridobili od nadrejenih v zavarovalnici iz baze podatkov zavarovalnice. Anketirancem smo postavili šest vprašanj splošnega tipa (spol, starost, izobrazba, oblika zaposlitve, zakonski stan in število otrok) in enajst vprašanj, ki so se nanašala na odločitve pri sklepanju življenjskega zavarovanja.

V vzorec smo zajeli 30 oseb, ki imajo še aktivno polico življenjskega zavarovanja, sklenjenega pri zavarovalnici Grawe, d. d. Od tega je bilo med anketiranci 12 moških in 18 žensk. Starost zavarovalcev je v večini med 26–35 let (60 %), najmanj (10 %) jih je bilo starih med 18–25 let, ostali (30 %) pa so stari med 36–50 let, nobeden izmed anketiranih ni imel več kot 50 let. Pri obliki zaposlitve je 76,67 % oseb obkrožilo, da imajo zaposlitev za nedoločen čas, 10 % je samozaposlenih, drugi (13,33 %) pa so zaposleni za določen čas (slika 2).

Slika 2: Oblike zaposlitve

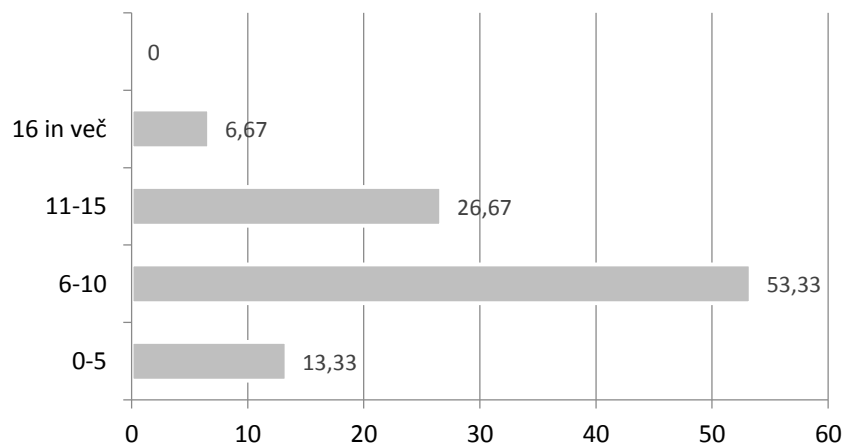
Z anketiranjem smo ugotovili, da je 56,67 % zavarovalcev dokončalo vsaj študij na fakulteti, 11 anketirancev (36,67 %) je končalo srednjo šolo in dve osebi (6,67 %) sta končali osnovno šolo. Izmed 30 anketirancev jih je 19 (63,33 %) poročenih in uživajo zakonski stan, ostalih 11 (36,67 %) pa je samskih ali v zvezi, vendar niso poročeni. Zadnje splošno vprašanje se je

navezovalo na število otrok, ki jih imajo zavarovalci. Največ (60 %) jih je odgovorilo, da imajo enega otroka, 33,33 % anketirancev je obkrožilo, da imajo dva otroka, tri ali več otrok pa imata samo 2 (6,67 %) anketiranca.

Anketni vprašalnik je zajemal vprašanja o načinih odločanja za življenjska zavarovanja, o časovni dobi trajanja zavarovanj, kdo jih je v sklepanje pogodbe prepričal, kolikšno mesečno rento plačujejo za življenjsko zavarovanje, kateri so ključni dejavniki, ki so vplivali na sklenitev zavarovanja, za katero obliko življenjskega zavarovanja so se odločili ter katero vrsto izplačila želijo po preteku zavarovanja.

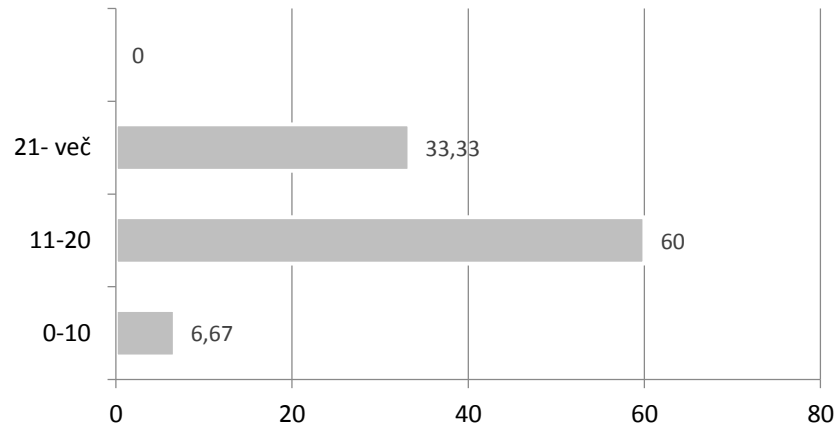
4.2 Rezultati analize

Pri prvem vprašanju smo dobili odgovore na to, koliko časa že imajo sklenjeno življenjsko zavarovanje oziroma koliko časa že varčujejo. Izmed 30 anketirancev jih je 16 (53,33 %) obkrožilo, da varčujejo med 6 in 10 let. Med 11 in 15 let varčuje 8 (26,67 %) oseb, 4 (13,33 %) osebe varčujejo med 0 in 5 let, torej so v začetni fazi varčevanja, 16 let in več pa varčujeta samo dve (6,67 %) anketirani osebi (slika 3).

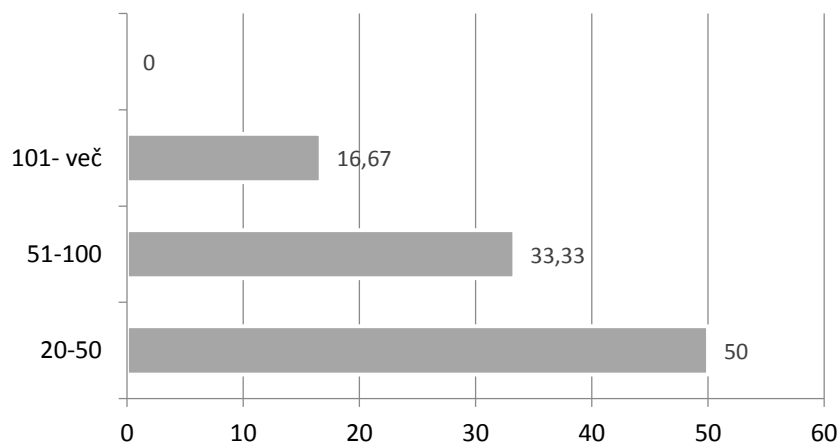
Slika 3: Časovna obdobja, ki prikazujejo, koliko let zavarovalci že varčujejo

Z drugim vprašanjem smo želeli preveriti, za koliko časa so zavarovanci sklenili polico življenjskega zavarovanja. Ali so jo sklenili za obdobje, ko jim bo denar prišel prav po odhodu v pokoj, ali pa so polico sklenili za krajše obdobje in si bodo dali po potrebi sredstva po življenjski polici prej izplačati. Izmed 30 anketirancev je 18 (60 %) oseb sklenilo zavarovalno polico za obdobje, dolgo med 11 in 20 let, deset (33,33) oseb je sklenilo polico za obdobje, daljše od 21 let, samo dve (6,67 %) osebi sta sklenili polico v trajanju 10 let, vendar sta imeli možnost permanentnega podaljšanja, če bi ob prihajajoči zapadlosti še podaljšali polico ali želeli izplačilo sredstev iz police (slika 4).

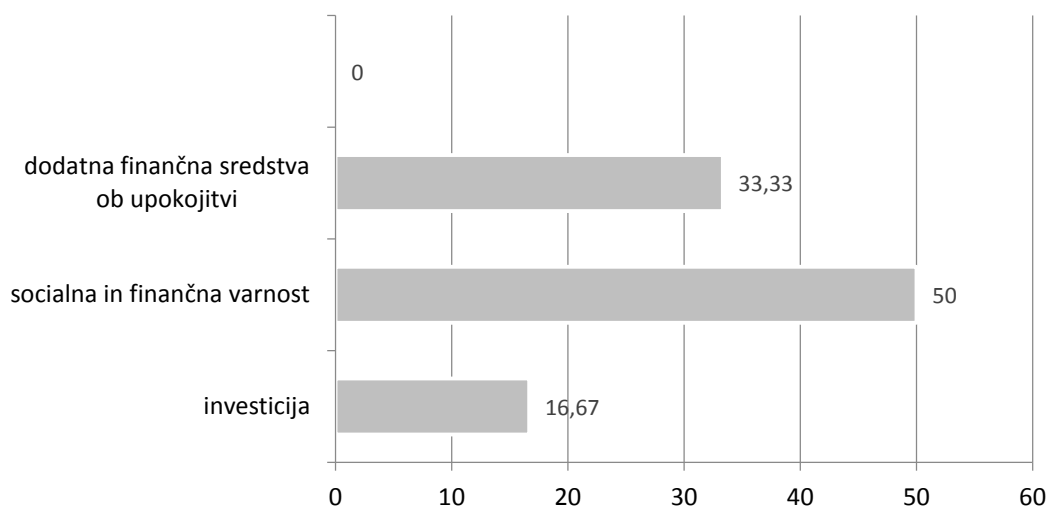
Slika 4: Časovno obdobje trajanja zavarovalne police

Pri vprašanju, kolikšna je mesečna renta, ki jo zavarovalec plačuje za življenjsko zavarovanje, je 15 (50 %) oseb obkrožilo znesek med 20–50 evri, od tega jih je kar deset z zneskom 50 evrov, ostalih pet pa plačuje rento z zneskom 30 evrov. Znesek med 51 in 100 evri plačuje deset (33,33 %) oseb. Premijo, višjo od 100 evrov na mesec, plačuje pet (16,67 %) zavarovalcev, kar je razvidno iz grafa (slika 5).

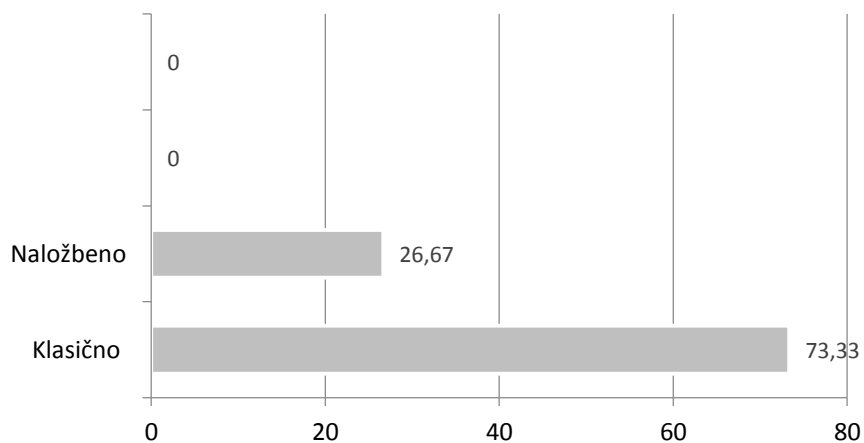
Slika 5: Mesečna renta za življenjsko zavarovanje

Ključni dejavniki pri odločanju za sklenitev življenjskega zavarovanja imajo za vsakega drugačen pomen. Večini je bila pomembna primarna socialna in finančna varnost, kar 15 (50 %) oseb je obkrožilo ta ponujeni odgovor. Deset (33,33 %) oseb je sklenilo polico življenjskega zavarovanja zaradi dodatnih finančnih sredstev ob upokojitvi, saj se zavedajo, da bodo v tistem obdobju mesečno zaslužili bistveno manj in jim bo ta denar prišel zelo prav. Najmanj – pet oseb (16,67 %) je obkrožilo, da je ključni dejavnik, ki je vplival na njihovo odločitev pri sklenitvi, investicija. Po pregledu smo ugotovili, da so te police bistveno bogatejše od ostalih, saj njihove mesečne rente znašajo 100 evrov in več (slika 6).

Slika 6: Dejavniki, ki so vplivali na odločitev sklenitve življenjskega zavarovanja

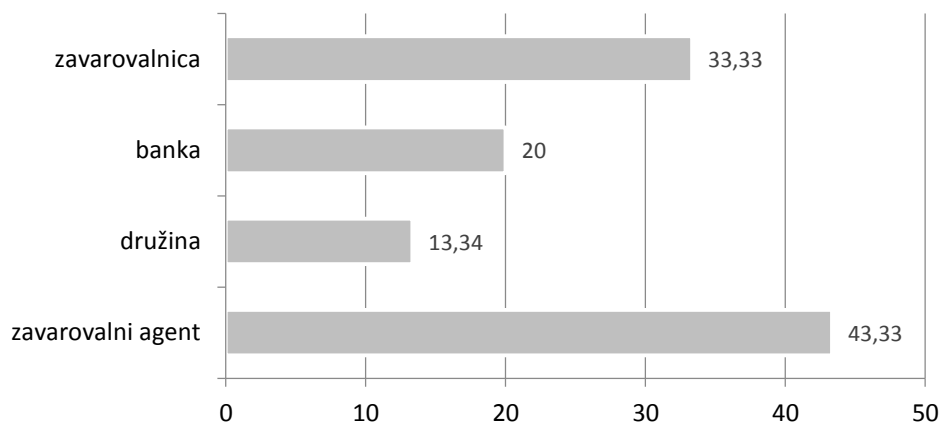
Večina zavarovalcev (22; 73,33 %) je sklenila klasično obliko življenjskega zavarovanja, ostalih osem (26,67 %) pa se je odločilo za naložbeno varčevanje. Odgovori, ki smo jih prejeli pri tem vprašanju, se tudi skladajo z nihanjem polic naložbenih življenjskih zavarovanj, ki so po svoji strukturi bolj tvegane od polic klasičnih življenjskih zavarovanj. Naložbena zavarovanja so lahko donosnejša, vendar so naša sredstva v določenem obdobju lahko tudi v izgubi, česar pa ljudje ne želimo slišati, zato nas ugotovitve ne presenečajo (slika 7).

Slika 7: Obliki življenjskih zavarovanj

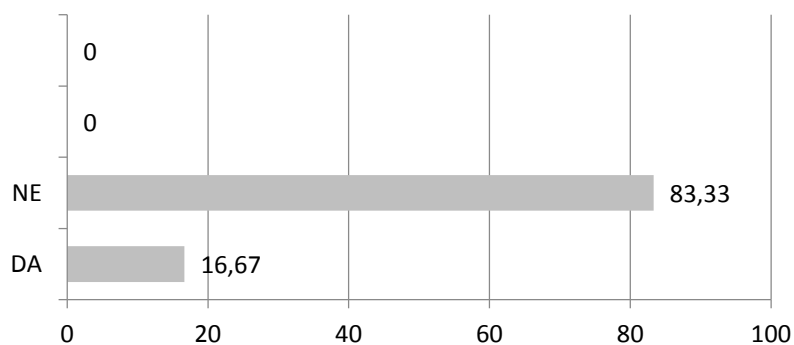
Pri vprašanju, kdo vas je prepričal v nakup življenjskega zavarovanja, je največ oseb (13; 43,33 %) obkrožilo možen odgovor, da zavarovalni agent oziroma zastopnik. Velik dosežek za zastopnika je, ko za stranko stori nekaj koristnega in z njo tako sklene polico življenjskega zavarovanja. Stranka v njem vidi zaupanje, tudi če se ji ponudba ni zdela popolna, jo poslovne večine zastopnika prepričajo in posledično bolj zaupajo v sam produkt. Izbiro, da jih je prepričala zavarovalnica, je obkrožilo sedem (23,33 %) oseb. Večina od njih je izjavila, da jih pritegnejo dobra reklama, sponzorstva in ugodnosti police. Kakšne so ugodnosti police, izvejo

od zastopnika, prvi korak do odločitve pa sta izzvala dobra reklama in oglaševanje. Veliko stvari gre iz roda v rod, pri določenih to velja tudi za police življenjskega zavarovanja. Izmed vseh anketirancev so štiri (13,34 %) osebe obkrožile, da je družina vplivala na njihovo odločitev pri izbiri življenjskega zavarovanja. Ostalih šest (20 %) zavarovalcev je izbralo odgovor »banka«. Večina bank oziroma skoraj vsaka svojim komitentom ponudi bistveno boljše pogoje, če pri njih sklenejo tudi življenjsko zavarovanje (slika 8).

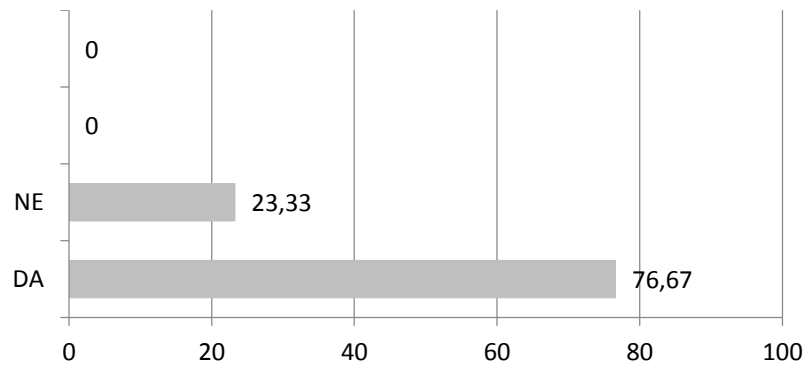
Slika 8: Kdo vas je prepričal za nakup življenjskega zavarovanja

Pri naslednjem vprašanju je večina (25; 83,33 %) anketirancev obkrožila, da nimajo več polic življenjskega zavarovanja, ampak samo eno. Ostali anketiranci (5; 16,67 %) pa imajo več kot samo eno polico življenjskega zavarovanja. Večina od njih ima po dve polici, eno z naložbenim varčevanjem drugo pa s klasičnim varčevanjem (slika 9).

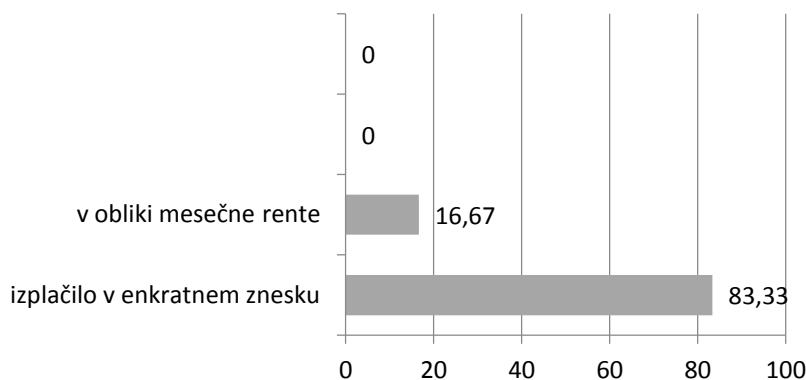
Slika 9: Ali se zavarovalci odločajo za eno ali več polic življenjskega zavarovanja

Pri priporočilih za življenjsko zavarovanje jih je večina (23; 76,67 %) obkrožila, da bi življenjsko zavarovanje priporočili svojim prijateljem, družini ali znancem. Ostalih sedem (23,33 %) meni, da se za tako odločitev odloča vsak posameznik zase in življenjskega zavarovanja ne bi priporočili naprej oziroma o tem ne bi javno razglabljali (slika 10).

Slika 10: Priporočitev življenjskega zavarovanja znancem, prijateljem ali družinskim članom

Pri zadnjem vprašanju smo želeli izvedeti, ali bodo zavarovanci naložena denarna sredstva, ki jim bodo pripadla ob poteku police, vzeli v enkratnem znesku ali pa se bodo odločili za mesečno izplačilo rente za naslednjih deset ali petnajst let. Večina (25; 83,33 %) jih je obkrožila, da bodo sredstva vzeli v enkratnem izplačilu, ostalih pet (16,67 %) oseb pa bo sredstva raje mesečno prejela na svoj bančni račun v obliki mesečne rente (slika 11).

Slika 11: Katero obliko izplačila bodo izbrali ob preteku police življenjskega zavarovanja

5 SKLEP

Življenjska zavarovanja omogočajo posamezniku, da sebi in svoji družini priskrbi finančno in socialno varnost. V zadnjih desetih letih so življenjska zavarovanja tako v svetu kot pri nas dosegla velik razvoj in predstavljajo velik delež gospodarske dejavnosti razvitih držav. Pri tej obliki zavarovanja se prebivalstvo lahko univerzalno zaščiti pred izpadom dohodka zaradi posledic nezgod ali drugih nepredvidljivih dogodkov na eni strani, na drugi strani pa so sredstva za dolgoročno varčevanje namenjena za kasnejše obdobje življenja človeka na predvsem varen in manj tvegan način. Sami produkti življenjskih zavarovanj so zelo razvejani in nudijo zavarovancem širok nabor koristi glede na njihovo starost, poklic, izobrazbo, življenjski status, spol in podobno. Ljudje v današnjem času namenjajo veliko pozornosti varnosti in povečanju dohodka, kar oboje lahko dosežejo s sklenitvijo življenjskega zavarovanja.

S pomočjo anketnega vprašalnika smo na primeru zavarovalnice Grawe, d. d., izvedli analizo obnašanja porabnikov pri nakupu življenjskega zavarovanja. Želeli smo ugotoviti, kateri dejavniki vplivajo na odločitev posameznika pri izbiri in nakupu zavarovanja.

Ugotovili smo, da se za življenjska zavarovanja odločajo predvsem ženske okoli tridesetega leta starosti, ki so zaposlene za nedoločen čas in imajo družino. Ljudje se za življenjska zavarovanja odločajo, da sebi in svoji družini zagotovijo finančno in socialno varnost. Z analizo smo prišli do zaključka, da je zavarovalni zastopnik še vedno glavni dejavnik, ki prepriča ljudi, da sklenejo življenjsko zavarovanje. Zaradi njegovega znanja in prepričljivosti produkta se stranke zavežejo tudi za več kot dvajset let.

Negativen pridih se še vedno čuti pri ljudeh, kadar je tema življenjsko zavarovanje oziroma zavarovalništvo nasploh. Velik vpliv na ljudi imajo mediji, ki radi potencirajo negativne zgodbe posameznikov.

Menimo, da življenjsko zavarovanje potrebuje vsaka polnoletna oseba, je pa življenjsko zavarovanje ključnega pomena predvsem za mlade družine, kjer je eden od staršev nosilec kapitala. Z izpadom dohodka finančno stabilnejše osebe je lahko družina v hudi finančni stiski, zato je pomembno, da se družina pred tem zavaruje.

LITERATURA

- Balkovec, Janez. 2000. *Skrb za osebno premoženje*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Bijelić, Mile. 1998. *Zavarovanje in pozavarovanje*. Ljubljana: Art agencija.
- Budimir, Mojca. 2008. *Priročnik za življenjsko zavarovanje s pravnimi osnovami*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Flis, Slavko. 1999. *Zbrani spisi o zavarovanju. Knjiga 4: Oris dr. Boncljeve teorije o zavarovanju*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Glavaš, Slavica in Katerina Rihter. 2010. *Osebna zavarovanja*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Ivanjko, Šime. 2009. *Zavarovalno pravo*. Maribor: Zavarovalni poslovni inštitut.
- Kačar, Tomaž. 2010. *Osnove zavarovalništva*. Ljubljana: Slovensko zavarovalni združenje, GIZ.
- Klaneček, Alojz. 2013. Ozadje produkta življenjskega zavarovanja. V *Znanje in poslovni izzivi globalizacije v letu 2013: zbornik povzetkov referatov*, ur. Marjana Merkač Skok in Marijan Cingula, 76–77. Celje: Fakulteta za komercialne in poslovne vede.
- Kranjec, Samo. 2003. *Kako vlagati v življenjska zavarovanja?*
<https://www.finance.si/60184/Kako-vlagati-v-nalozbeno-zivljenjsko-zavarovanje?cctest&> (15. 4. 2018).
- Nekrep, Mojca. 2014. *Ekonomske, pravne in tržne osnove zavarovalništva*. Celje: Fakulteta za komercialne in poslovne vede.
- Panza-Frece, Tea, Šime Ivanjko, Renata Jakopanec-Levart, Gordana Ristin, Danijel Starman. 2016. *Učbenik za zavarovalne zastopnike in posrednike: 1. del*. Interno gradivo, Slovensko zavarovalno združenje.
- Škufca, Franc. 2003. *Zavarovalstvo na Slovenskem*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Škufca, Franc. 2008. *Zavarovalništvo na Slovenskem: od začetkov do danes*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Štiblar, Franjo in Filip Šramel. 2008. *Zavarovalništvo Slovenije v 21. stoletju*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
- Štiblar, Franjo. 2003. *Prispevki za razvojno strategijo zavarovalništva v Sloveniji: študija za Slovensko zavarovalno združenje*. Poslovni dokumenti, Slovensko zavarovalno združenje.
- Štiblar, Franjo. 2008. *Svetovna kriza in Slovenci: kako jo preživeti?* Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Vake, Danijel. 2002. Sklenite pravo življenjsko zavarovanje. *Kapital* 12 (288): 66–67.
- Vončnina, Marko. 2016. *Učbenik za zavarovalne zastopnike in posrednike: 3. del*. Interno gradivo, Slovensko zavarovalno združenje.
- Zakon o dohodnini (ZDoh-2). *Uradni list RS*, št. 69/2017.
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1). *Uradni list RS*, št. 109/06.
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). *Uradni list RS*, št. 96/2012.
- Zakon o zavarovalništvu (ZZavar). *Uradni list RS*, št. 22/2015.

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). *Uradni list RS*, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo.

VIRI

- AZN (Agencija za zavarovalni nadzor). 2017. *Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2016*. https://www.a-zn.si/wp-content/uploads/letno_porocilo-2016.pdf (2. 3. 2018).
- Grawe zavarovalnica. 2018a. *Klasična življenjska zavarovanja*. <https://www.grawe.si/klasicna-zivljenjska-zavarovanja/?L=0> (6. 6. 2018).
- Grawe zavarovalnica. 2018b. *Naložbena življenjska zavarovanja*. <https://www.grawe.si/nalozbena-zivljenjska-zavarovanja/?L=0> (6. 6. 2018).
- Grawe zavarovalnica. 2018c. *Grawe elite 20 plus*. https://www.grawe.si/fileadmin/grawe_si/Documents/Product_brochures/GRAWEelite20plus2018_prospekt.pdf (6. 6. 2018).
- SZZ (Slovensko zavarovalno združenje). 2017. *Zavarovalna premija ter zavarovalnina in odškodnina*. <http://szb.zav-zdruzenje.si/arhiv/2017/#Bilten/Zavarovanje> (16. 5. 2018).

PRILOGA

Priloga 1 Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Spol:

M

Ž

Starost:

18–25

26–35

36–50

50 in več

Izobrazba:

osnovna šola

srednja šola

fakulteta in več

Oblika zaposlitve:

določen čas

nedoločen čas

samozaposlitev

Zakonski stan:

samski

poročen

Število otrok

1

2

3 ali več

* * *

1. Kako dolgo že varčujete?

0–5

6–10

11–15

16 in več

2. Za koliko let ste sklenili življenjsko zavarovanje?

0–10

11–20

21 in več

3. Koliko znaša vaša mesečna renta življenjskega zavarovanja?

20–50

51–100

101 in več

4. Ključni dejavnik pri odločitvi za sklepanje življenjskega zavarovanja?

Investicija

Socialna in finančna varnost

Priloga 1

Dodatna finančna sredstva ob upokojitvi

5. Za katero obliko življenjskega zavarovanja ste se odločili?

Klasično varčevanje Naložbeno varčevanje

6. Kdo vas je prepričal v nakup življenjskega zavarovanja?

Zavarovalni agent Družina
 Banka Zavarovalnica

7. Ali spremljate letno bilanco stanja na vašem računu življenjskega zavarovanja?

Da Ne

8. Ali imate več polic življenjskega zavarovanja?

Da Ne

9. Ali bi priporočili življenjsko zavarovanje svojim prijateljem?

Da Ne

10. Za kakšno vrsto izplačila se boste odločili ob izteku življenjske police?

Izplačilo v enkratnem znesku Mesečno nakazilo v obliki rente